

SHE ภาคปฏิบัติ

ตอน “รู้ตัวตนบอบบอบครก่อนทำระบบ SHE”

วชิรวิทย์ มุขลสุวรรณ*
vachiravitch.m@pttplc.com

กลับ จากได้ทราบหัวข้อการสำรวจ หรือการตรวจสอบตัวตนขององค์กรไปแล้วว่าเรื่องใดต้องทราบก่อนล่วงหน้าก่อนที่จะทำระบบ SHE ฉบับนี้มาต่อภาค 2 ซึ่งเป็นขั้นตอนการปฏิบัติจริงว่าจะต้องมีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ขั้นตอนการสำรวจตัวตนบอบบอบครก่อนทำระบบ SHE

1. กำหนดทีมงาน หรือคณะทำงานและบทบาทหน้าที่
2. ศึกษาทำความเข้าใจพื้นฐานด้าน SHE ของทีมงานและคณะทำงาน
3. กำหนดแบบฟอร์มการสำรวจ
4. การสำรวจจริง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล
6. การรายงานและนำเสนอฝ่ายบริหาร

1. การกำหนดทีมงาน ผู้บริหารสูงสุดจะต้องกำหนดทีมงานที่จะทำการสำรวจ โดยองค์ประกอบของทีมสำรวจจะต้องมี **ตัวแทนจากทุกหน่วยงานภายในองค์กร** โดยหัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้ที่หัวหน้าหน่วยงานส่งมาเป็นตัวแทน (แต่ต้องมีความรู้ในงานที่หน่วยงานรับผิดชอบเป็นอย่างดีและมีอำนาจในการตัดสินใจและการให้ข้อมูลที่หน่วยงานรับผิดชอบ) มี**ผู้รักษาพรหมทั้งหมดขององค์กร** (อาจเป็นผู้บริหารสูงสุดก็ได้ หรือเจ้าของกิจการ) **ผู้เชี่ยวชาญด้าน SHE** อาจเป็น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยวิชาชีพ หัวหน้าหน่วยงานความปลอดภัย หรือประธานคณะกรรมการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยตามกฎหมาย **โดยจะต้องกำหนดหัวหน้าทีมงาน** โดยเลือกจากผู้ที่ตำแหน่งสูงสุดก็ได้และเมื่อได้องค์ประกอบของทีมงานหรือคณะทำงานครบแล้วสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ **บทบาทและหน้าที่ของคณะทำงาน หรือทีมงาน** ว่าต้องรับผิดชอบอะไรบ้าง โดยหน้าที่หลักๆ คือ **สำรวจข้อมูลหาความพร้อมขององค์กรต่อระบบ SHE** และทำการวิเคราะห์และรายงานผลต่อผู้บริหาร การปฏิบัติในข้อนี้ให้จัดทำเป็นคำสั่งให้ชัดเจน รวมทั้งระยะเวลาการทำงานของคณะทำงานชุดนี้

2. ศึกษาทำความเข้าใจพื้นฐานด้าน SHE ในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะว่าจะคณะทำงานหรือทีมงานที่จะทำการสำรวจหากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง SHE ไม่ตรงกัน หรือไม่ไปในทิศทางเดียวกันก็จะทำให้การสำรวจออกนอกประเด็น หรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยข้อนี้ให้ใช้การอบรม หรือประชุมทบทวนหลักการพื้นฐานด้าน SHE ให้ทีมงาน หรือคณะทำงานก่อน โดยเชิญวิทยากรจากภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้าน SHE ภายในองค์กรก็ได้ เช่น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยวิชาชีพ หรือหัวหน้าหน่วยงานความปลอดภัย

3. กำหนดแบบฟอร์มการสำรวจ ในขั้นตอนนี้ทีมงาน หรือคณะทำงานต้องมีส่วนร่วมกันในการกำหนดแบบฟอร์มการสำรวจ โดยรายละเอียดที่ควรจะมีในแบบฟอร์มจะต้องประกอบไปด้วย **หัวข้อการสำรวจ** (กำหนดจากหัวข้อที่ได้นำเสนอไปเมื่อฉบับที่ผ่านมาก็ได้ หรือมากกว่าก็ขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กร) **มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้จากหัวข้อการสำรวจ** โดยให้นำมาจากข้อมูลที่มีอยู่ เช่น จากกฎหมาย หรือมาตรฐานต่างๆ **สถานภาพปัจจุบัน** โดยในส่วนี้จะป็นข้อมูลส่วนที่องค์กรเป็นอยู่ ทีมที่สำรวจจะต้องค้นหาอย่างละเอียดและตรงไปตรงมามีอะไร ไม่มีอะไร (รายละเอียดข้อนี้ดูตัวอย่างประกอบ) เมื่อกำหนดเสร็จแล้วจะต้องทบทวนและทำความเข้าใจอย่างละเอียดเพื่อจะได้นำไปสำรวจจริงได้ทันที

4. ทำการสำรวจจริง ในการสำรวจจริงคณะทำงานจะทำการสำรวจเป็นหน่วยงานโดยปฏิบัติไปพร้อมกัน หรือแยกเป็นคณะทำงานย่อยๆ แยกไปตามหน่วยงานต่างๆ ก็ได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและความรวดเร็ว โดยหลักการสำรวจจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญๆ ดังนี้ **การสัมภาษณ์** จะต้องสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องและมีข้อมูลมากที่สุด **การดูเอกสารและบันทึกการปฏิบัติงานจริง** ทีมสำรวจจะต้องขอข้อมูลที่ทำการทำจริง **การสังเกต** ทีมสำรวจจะต้องใช้ทักษะด้านนี้ประกอบการค้นหาข้อเท็จจริงประกอบด้วย **การฟัง** ทีมสำรวจจะต้องใช้การฟังอย่างตั้งใจ มีสมาธิและจับประเด็นให้ถูกต้อง หากไม่ชัดเจนต้องสอบถามให้แน่ใจและให้เข้าใจให้ตรงกันเพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูลที่จะได้รับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล คณะทำงานที่สำรวจข้อมูลแล้วเสร็จจะต้องประชุมเพื่อปรึกษาหารือ โดยนำข้อมูลที่ได้รับการสำรวจเพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปจัดทำเป็นรายงานนำเสนอผู้บริหาร โดยประเด็นที่จะต้องสรุปออกมาให้ได้อย่างน้อยจะต้องมีคือ **สถานะปัจจุบันที่เป็นอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน** ที่องค์กรนำมาสำรวจว่าเป็นอยู่ในระดับใดลักษณะใดและ**สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่ม หรือสิ่งที่ต้องปรับสิ่งที่ต้องตัดออก หรือหลีกเลี่ยงมีประเด็น หรือเรื่องใดบ้าง** ให้คณะทำงานสรุปออกมาให้ชัดเจนตามหัวข้อการสำรวจโดยให้จัดทำเป็นเอกสารหลักฐานไว้

6. การรายงานเสนอผู้บริหาร หัวหน้าคณะทำงานและทีมงานจะต้องนำรายงานการสำรวจนำเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดทาระบบ SHE ต่อไป

จากการทำทั้ง 6 ขั้นตอนที่น่าเสนอมาสิ่งที่องค์กรจะได้รับคือ รายละเอียดที่องค์กรปฏิบัติอยู่ หรือเป็นอยู่และหากจะนำระบบ SHE เข้ามาปฏิบัติแล้วก็จะทำให้องค์กรทราบว่าประเด็นใดต้องปฏิบัติ มากน้อยแค่ไหน อะไรมีอยู่บ้างแล้วบ้าง ซึ่งผู้เขียนคิดว่า การรู้ตัวตนของตนเองก่อนจะทำให้เราจัดทาระบบ SHE ได้ง่ายและประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น...ลองดูครับ

ตัวอย่างแบบสำรวจความพร้อมก่อนการจัดทาระบบ SHE

แบบสำรวจความพร้อมก่อนการจัดทาระบบการจัดการอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม (Initial Review Record)

หน่วยงาน: บริษัท ก๊าซหุงต้มครัวเรือน จำกัด (มหาชน)

วันที่สำรวจ: 1-30 กันยายน 2553

ผู้สำรวจ: คณะทำงาน SHE

หัวข้อการสำรวจ	มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด	ผลการสำรวจและสิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม
1. การดำเนินธุรกิจ บริษัท ก๊าซหุงต้มครัวเรือน จำกัด (มหาชน) ทำธุรกิจการบรรจุก๊าซถังครัวเรือน	ธุรกิจดังกล่าวจะต้องประสบกับปัญหาด้าน 1.1 อุบัติเหตุและอันตรายต่างๆ เช่น ไฟไหม้ ก๊าซรั่ว 1.2 สารเคมีอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	ผลการสำรวจ: ทั้งข้อ 1.1 และ 1.2 บริษัทยังไม่มีมาตรการปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมในเชิงของการป้องกัน หรือการปฏิบัติเมื่อมีปัญหากเกิดขึ้น มีแต่อุปกรณ์พื้นฐานที่บริษัทปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่ม: การกำหนดมาตรการและวิธีการทั้งการป้องกันการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์จริงและการควบคุม เช่น แผนการตรวจความปลอดภัยแผนการป้องกันระดับอัคคีภัย ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย
2. เงื่อนไขต่างๆ (กฎหมาย ข้อกัณฑ์อื่น ๆ)	กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ 2.1 กฎหมายด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2.2 กฎหมายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม 2.3 กฎหมายด้านแรงงาน 2.4 ข้อกำหนดมาตรฐานสากล 2.5 ข้อกำหนดของลูกค้า	ผลการสำรวจ: บริษัทปฏิบัติตามข้อ 2.1 2.3 2.4 2.6 แต่ข้อ 2.2 2.5 ยังไม่ครบ สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่ม : 1. ต้องเขียนแผนการป้องกันระดับอัคคีภัยและการฝึกซ้อมดับเพลิงและอพยพหนีไฟ 2. ต้องมีการประเมินความเสี่ยง 3. ต้องตรวจสอบสุขภาพพนักงานกลุ่มเสี่ยง 4. ต้องตรวจวัดสภาพแวดล้อมตามกฎหมาย 5. ต้องอบรม จป. บริหาร จป. หัวหน้างานและ คปอ. พร้อมตั้งคณะกรรมการ คปอ. 6. ต้องจัดทาระบบ ISO9001, มอก.18001 ตามที่ลูกค้าร้องขอ
3. ชุมชน สังคม โดยรอบ	3.1 อยู่ในเขตชุมชน 3.2 ใกล้เขตการศึกษา 3.3 อยู่ในเขตเทศบาล	ผลการสำรวจ : 1. ชุมชนในบริเวณรัศมี 2 กิโลเมตรมี 1,000 ครัวเรือน มีความหวาดกลัวต่อบริษัทฯ เรื่องก๊าซที่อาจจะรั่วไหล 2. ใกล้สถานศึกษาที่ทางครู อาจารย์กลัวอันตรายจากไฟไหม้และกลิ่นก๊าซและอันตรายจากการจราจรขนส่งรถบรรทุกก๊าซ สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม: 1. การทำ CSR 2. การให้ความรู้ ความเข้าใจ ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม 3. การสร้างความเข้าใจในการทำธุรกิจของบริษัท เช่น การพามาดูงานต่างๆ
4. ความรู้ ความสามารถของบุคลากร	4.1 พนักงานต้องผ่านการอบรมการปฏิบัติงานการบรรจุก๊าซตามกฎหมายและการขนส่ง 4.2 หัวหน้างานต้องผ่านการอบรมตามกฎหมาย เช่น จป.บริหาร, จป.หัวหน้างาน 4.3 ตามระบบ ISO9001, มอก.18001 ต้องมีการอบรมจิตสำนึกด้านคุณภาพ ความปลอดภัย 4.4 ตามกฎหมายต้องมีการอบรมอันตรายต่างๆ ให้พนักงานที่ปฏิบัติงานเสี่ยงและอันตราย	ผลการสำรวจ : ข้อ 4.1-4.4 ทางบริษัทยังไม่มีมีการดำเนินการ สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม: ต้องจัดอบรมทุกหลักสูตรที่กฎหมายและข้อกำหนดของระบบกำหนด
5. ระบบการบริหารจัดการ SHE	5.1 ลูกค้าต้องการให้บริษัทจัดทาระบบ ISO 9001, มอก.18001 5.2 กฎหมายให้มีระบบการประเมินความเสี่ยง	ผลการสำรวจ: ข้อ 5.1-5.2 บริษัท ยังไม่มีการดำเนินการ สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่ม: ต้องจัดทาระบบการบริหารจัดการ ตามที่ลูกค้าและกฎหมายกำหนด